

TIẾNG-DÂN

Cơ-quan của tờ báo
HỒNH - THỨC - KHANG

LA VOIX DU PEUPLE

ĐƯỜNG ĐÔNG-BÀ, HÀI

Quán - 17
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Giấy phép số 41
Giấy in: TIẾNG-DÂN - HÀI

Đường đời không
tới thì lui, không
có đứng giữa
chừng mai được.

GIÁ BÁN	
BONG-FRÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm. 4,00	6,00
Sáu tháng 2,00	3,00
Ba tháng 1,00	2,00

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mađat gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN - 41 đường Quảng cáo việc in ấn và thương nghị trước.

CÔ TỨC VỚI QUẢ QUYẾT (CUỘC DUY TÂN NHẬT - BÀN VÀ CUỘC CÁCH MẠNG TRUNG - HOA)

(Tiếp theo)

Đương lúc Vô - Hân khởi nghĩa, cả nước hướng ứng, bỗng mở cái cuộc nam bắc nghị hòa; lúc bấy giờ ông Tôn-vấn ở ngoài mới về, có người hỏi ý kiến ông, ông nói rằng: « Tôi về đây chỉ mang một cái tinh thần cách mạng về mà thôi, cách mạng chưa xong, không nói gì đến sự nghị hòa. »

Cứ theo câu nói ấy mà một mực tấn hành, biết đâu không thành công, mà có hại nữa cũng chưa đến nỗi như mấy phen thất bại ngày trước. Thế mà bị bọn đảng nhân dụ dụ, trở nhượng Viên-thế-khải làm Tổng-thống ấy là một điều có lỗi, gây ra cuộc Hồng hiến để chế cùng Phục bích họ kia.

Đương lúc Hồng hiến phát hiện, Thái-ngạc khởi nghĩa ở Vân-nam, Thái-có nói rằng: « Tôi không chắc gì đánh được Viên-thế-Khải, song vì bốn trăm triệu người Trung-hoa mà giữ cái nhân cách đó thôi ». Ôi-câu nói khảng khái, thật đáng khâm phục; phải cứ thẳng một nước quét sạch những bọn quyền gian, tạo ra một quốc gia mới, không phải là một đền hoàn toàn sao? Rồi đâu Viên-thế-Khải chết mà cuộc tấn hành đó cũng ra một cuộc dở dang, ngách hở hang chuột, đào đây không đến nơi, mà lưu cái độc về sau. Ấy lại một chuyện có lỗi, thành có cuộc quần phiệt sau này.

Xem đó thì đủ rõ được Mãn-thanh là chỉ trừ được danh hiệu quân chủ, mà cái nề nếp khuôn mẫu quân chủ còn nguyên như trước; đánh đổ Viên-thế-Khải là đánh đổ cái tên Hồng hiến, mà vai về chun tay của Hồng hiến không đi dịch chút nào. Vì cái cơ đó, những bọn quân phiệt hủ lậu tham lam còn có cái sao huyết, mà ăn núp để lo phòng thực cái quyền lợi riêng; mà trong đảng cách mạng, phần nhiều những kẻ thấy gần trông gần, cho như thế tức là thành công rồi, đây lòng, thỏm chí, không lo tấn thủ nữa; trừ ra một số ít, lo xa thấy rộng, biết cái mối họa hoạn sẽ tới sau lưng, mà tỉnh thức lại có. Rút cục bọn hủ bại kia ngày thường rúc rích, cứ thì cái thủ đoạn chia thành ngăn lầy ngày xưa, mà trong bọn đảng nhân cũng xoay lại trở gập phất có mà xâu xé nhau, làm cho cái cuộc cái cách, xây núi chửi tăng mà thiếu một đở đất, đào

giếng mấy trượng mà mạch còn chưa trong, chính vì cơ có tức đó.

Song đó là cử hai việc to lớn mà nói, còn ngoài ra nào huấn chánh, nào quốc hội, nào liên Nga, nào Bắc phạt, cho đến hôm nay điều đình, ngày mai phân liệt, huổi mai ủng hộ, buổi chiều phân nghịch, trăm hình ngàn dạng cũng đều mang hai chữ « cô tức » theo; cho đến ngày nay câu chuyện đối Nga xung đột, là một việc quốc tế, quan hệ đến mạng mạch toàn quốc, muốn con mắt liệt cường trong thế giới đều trông ngó vào mà những người đương cuộc cũng cứ giữ cái thói cố tức đó mà đối đãi.

Hiện nay thì nội tình ngoại thế, việc gì cũng đương hằm trong cái cảnh tượng cố tức. Cứ xem như cuộc đã trải qua đó thì cuộc cách mạng nước Tàu, mà không được như cuộc duy tân nước Nhật, chỉ vì một đường thì quả quyết, một đường thì dụ dụ đó thôi.

Ôi! Ngựa hay dùng dằng, không bằng con lừa già cứ đường ngay mà thẳng hươc mãi; quả quyết thì mới mong có thành công, dụ dụ thì việc gì cũng không xong được. Không những là việc xã-hội nhân-quần, mà dầu là việc cá nhân cũng trước hết phải tránh con ma « cô tức » mới mong có kết quả được. Vậy nhân thời cuộc nước Tàu mà bấy to ra đây tương cũng một điều mà ai là người có lòng lẫn thủ, có chí lo việc đời, nếu lưu tâm vậy.

(Còn nữa)
M. V.

Hãy xem mục « GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC » ở trang ba, vì cha mẹ, anh chị, ai có con em mà muốn cho nó nên người thì tự mình phải biết cách dạy nó từ thuở còn nhỏ.

MANDATS CỦA AI ?

Bản báo có tiếp được 2 cái mandat số 100981 ở Tam-kỳ ngày 19-6-29, số 271646 ở Hanoi B ngày 10-12-29, mà không có tên người gửi, và số 008 ở Tourane của một ông hạn đọc báo ở Daian, song trong thư ký ền không rõ, vậy nghĩ nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.

Tiếng-Dân

HAI-BÀN

Mẹ khuyên con

Này con, mẹ bầu đây này, thì giờ niên thiếu qua rồi con; Xuân xanh đã quá trảng trờn, Nay mai cũng sẽ chẳng con nặng nề. Đàn ca hát xướng chờ mẹ. Lén xe xuống ngựa đi về mặc ai; Say mê vật chất kẻ người. Tinh thần gìn giữ nâng đời con thơ. Hay chi bóng bầy lảng lờ. Kiem cần trình tiết làm bờ che thấp. Giấu sang trong đời hồng trần. Khác nào một đám phù vân trôi người.

Gia-đình vui vẻ tốt tươi, Đó là một gánh nợ đời trả xong. Chốt còn chút nợ non sông, Nắng mưa cũng kiếp mà hồng cho qua.

Đừng lên kêu chị em nhà, Khuyên nhau thương lấy sơn hà làm than. Lợi danh chớ có mê man, Lấy chông hèn hạ còn toan nỗi gì? Đường đường cũng đừng nam nhi.

Chim lồng cá chậu vinh gì mà vui, Hay chi cái kiếp tôi đời, Chí cao con hãy khuyên người tình chàng.

Quần chi chông Bắc và Đông, Trời nam ngoài lại một bóng mây đen. Giông thu như quét cơn phiền, Xót lòng có quốc mẹ khuyên đời trí. Ló bao lâu kiếp ở đời, Chẳng qua giấc mộng gạt người lợi danh.

Nơi sao cho thấu tâm tình, Khuyên con chớ để sau mình ở danh.

Thụy-Tiêu

THƯƠNG THỰC

NGÂN-HÀNG (Banques)

(Tiếp theo)

Bảng đơn (Lettre de crédit)
Bảng đơn là một cái thư của một nhà Ngân-hàng nhờ mấy nhà Ngân hàng khác trả cho người cầm thư ấy một số tiền ghi trên thư đó. Giá như mỗi người ở Tourane muốn đi du lịch qua Hương-cảng, Thượng-Hải, Hoành-tân, Tân-Gia-ba, Marseille và Paris. Vì dự định phí tổn về cuộc du lịch đó 5000\$, nếu người đó đem cả 5000\$ theo trong mình thì bất tiện mà có lẽ hiểm nghèo đến thân mệnh nữa. Muốn được tiện lợi / hơn thì người đó đem 5000\$ đến nhà Đàng-dương Ngân hàng ở Tourane mua một tờ bằng đơn. Nhà Ngân hàng này lấy 5000\$ rồi viết chung một lá thư cho các nhà Ngân hàng ở Hương-cảng, Thượng-Hải, Hoành-tân, Tân gia-ba, Marseille và Paris, nhờ trả cho người đó một số bạc, nhiều ít tùy người đó cần dùng, song cả thảy không được quá số 5000\$. Thư ấy đưa cho người đi du lịch cầm. Khi đến Hương-cảng nếu cần dùng tiền thì đến nhà Ngân hàng ở Hương-cảng (nhà Ngân hàng đã có tên ghi trên giấy bằng đơn) mà lấy tiền. Vì như người đó nhận 500\$ thì nhà Ngân hàng đó trả 500\$ (theo hướng dẫn) và ghi phía sau tờ bằng đơn rằng đã trả 500\$, qua Thượng-Hải lại n ra ra 600\$ qua Hoành-tân lấy 1000\$ đến Tân-gia-ba lấy 900\$, qua Marseille lấy 500\$, qua Paris chỉ lấy được 1500\$ là công, vì nên hơn 1500\$ thì quá số hạn 5000\$ đã ghi trên bằng đơn. Sau nhà Ngân hàng ở Tourane lại trả lại cho mấy nhà Ngân hàng kia.

(Còn nữa)
Phan-Tự

HAI-BÀN

BA CHUYỆN LỚN

Ông Kênh với ông Càng làm bạn nhau có hơn 10 năm. Trung gian bị những duyên cớ này nọ... kể Tây người-Nam, lâu ngày không gặp mặt. Tính có một ngày gặp nhau ở xứ Bông-lông, biệt cử trong phòng, hai người vui lắm.

Kênh hỏi Càng rằng: — Bấy lâu nay anh làm những việc gì? — Lúc đó Càng đang tay cầm cái điều cây, đánh qua điếm chằm vào, khà mấy hơi thuốc xong, gác cầm vào miệng điếu, thủng thủng mà nói rằng: — Tôi chỉ làm có ba việc, nhưng những việc rất to lớn, mà rất phải bí mật, có lẽ bây giờ chưa nói được với anh.

— Tôi đành biết chuyện anh đã làm tất công to lớn và bí mật thế!... Nhưng tôi với anh là bạn tâm-phúc đã hơn 10 năm, không lẽ anh giấu tôi.

— Đành hay anh là bạn tâm phúc nhưng cách biệt đã mấy năm trời, chắc đâu anh ngày nay cũng là anh ngày xưa, nếu tôi nói với anh, mà anh tiết lộ ra thì cái việc của tôi chẳng lộ đi sao? — Anh đây làm cách mệnh sao? — Chết chưa anh, việc cách mệnh là một việc rất nguy hiểm, ai tiết lộ đi là chết.

— Thế thì anh làm những việc gì?...? — Những việc tôi làm thiệt không nên cho người ngoài biết, tôi nói anh làm, nếu tôi phải nói với anh, nhưng anh phải nên biết sự giữ bí mật cho tôi.

— Vâng, tôi xin v lời, anh nói mau, ba việc, những việc gì? — Ân, ừ, ừ.

Kênh nghe, vô tay cười thiệt to mà nói rằng: — Hào kiệt chí sĩ, số kiến lược đồng. Tôi cũng chỉ làm ba việc như anh, mà tôi cũng hết sức không cho người ngoài biết.

— À anh cũng chỉ làm ba việc đó ru? Thế thì anh có tiết lộ làm đắc ý không? — Kênh nghe đến đó, nhu mày đỏ mặt, mà nói rằng: — Tôi nghĩ làm ba việc đó, thì đáng sung - sướng thiệt, nào ngờ cũng... — Ba việc đó, sướng chết còn cực-khổ nỗi gì? — Không biết bên anh ra thế nào? Bên tôi thời cực khổ lắm. Khi tôi ăn, thời khổ những bữa ruộng xây quanh xây quất, khi đến vào đũa, khi úi vào chén, có bao giờ ăn được ngon đâu! Đến khi ngủ, thời bị bọn muỗi với rệp, nó lợc đự: r' đ' mò, từ đầu tới đít, bao giờ nó cho ngủ được yên đâu!!! Khó chịu nhất là khi đi ra, thời ba con chó sói lạy, rình trước, rình sau, rình tả, rình hữu, chực khi nào trong ruột tôi là ra cái gì, thời nó chụp ngay!!! Có lúc nào mà tôi được tự-do đâu. Thế chẳng là cực-khổ hay sao?!

— Thế thì anh có lẽ vọng cơn tôi đó mà, anh đừng thừ Tây hay thừ Nam? — Thừ Nam thôi chớ, tôi làm gì có thừ Tây. — Thế phải rồi. Nếu anh ăn thời lên làng cơm Tây, ngủ thời vào buồng ngủ Tây, là thời ra cabinet Tây, e sướng như trời.

— Tôi ngờ anh nói làm sao, chứ thừ Tây thì tiền dân mà sắm? Tôi có phải nhà tư bản đâu!

Bực đời

THẾ-GIỚI THỜI-ĐÀM

HỘI-NGHỊ - HẢI-QUÂN

(Tiếp theo)

Thế là hội nghị chưa họp mà cái mối xung-đột đã hiển-nhiên. Từ Nội-Các Bảo-Thu, Anh song về thân-Pháp, cốt chống lại với Mỹ; vì vậy trong hiệp-ước Anh-Pháp năm 1928, Anh chịu để cho Pháp quyền tư-đo khuếch-trương hàng liêm-đinh dưới 600 tấn. Nay Nội-Các Lao-động chủ-trương thân-Mỹ; mặt ngoài thì ủng-ùng-bộ hòa-bình mà thật thì có ý muốn cui-phối Pháp và xin hạn-chế hàng liêm-đinh. Xem thái-độ của Anh thay-đổi như vậy, ai bảo ông Mac Donald, đảng Lao-động kia không biết câu e tây thời, tây thế e của các nhà... tự-nhiên là « đơ-đức » ở Đông-Phương!

Nước Pháp tất-nhiên sẽ kịch-liệt phản-đối bản-đề-an Anh-Mỹ. Đó là một điều khó khăn cho các nhà ngoại-giao Pháp. Một điều thứ hai nữa là vấn-đề Pháp-Y. Pháp và Ý-đại-Lợi (Italie) xưa nay quyền-lợi vẫn xung-đột công nhau. Tư-bản chủ-nghĩa Ý muốn phát-triển phải cần than đá, sắt và nhiên-thi-trường. Ý muốn chiếm Tuy-ni-Đi (Tunisie), Xy-ri (Syrie) là đất thực-đàn Pháp. Từ khi đảng Pha-xít lên cầm quyền, thì không - khi tương-khắc lại càng nhiệt-liệt. Bọn pha-xít chủ-trương tăng-gia binh bị Ý để lấy lại « vi-hoàn-địa » (1) và « chiếm địa-vị » ở dưới bóng mặt trời. Đến nay, nói việc tài-binh về hải-quân ý nhất-thiết yêu cầu hội-nghị thừa-nhận cho Ý được quyền khuếch-trương Hải-quân ra cho ngang hàng với Pháp lại xin hạn-chế liêm-đinh nhỏ.

Cách đây 3 năm, hội-nghị Hải-quân Hoa - Thập - Đôn (1924) đã định như thế này:

1) Tàu chiến trên 10.000 tấn và có súng đại-bác rộng 203 ly-tây (đường trung tâm), Anh và Mỹ có quyền đóng 350.000 tấn, Nhật 315.000 tấn, Pháp và Ý mỗi nước 175.000 tấn.

2) Về các loại chiến-hạm dưới 10.000 tấn, thì nước nào muốn đóng mấy cũng được.

Hạng tàu chiến nhỏ này chính là hạng cần cho Pháp. Pháp sợ dĩ chịu ngang ý về chiến-hạm lớn, là vì Pháp có thể tự-do đóng chiến-hạm nhỏ mà cũng được. Nay Ý xin hạn-chế liêm-đinh nhỏ, nói để ngăn các nước nhỏ như Hy-lạp (Grèce), Lô-má-Ny (Roumanie) không được đóng chiến-hạm nhiều quá. Như thế, về đường nào Pháp cũng chịu thiệt-thòi cả sao? Pháp phải lẽ rằng Pháp có thực-dân-dịa nhiều, hải-quân Pháp phải đủ sức mà bảo-vệ cho 92 triệu nhân-dân và 18.000 ng in thừ hồi-ngạc; còn Ý chỉ có 50 triệu dân và 7.800 nghìn thừợc hải-ngân thời; nếu về cả các hạng tàu chiến nhỏ và tàu chiến nhỏ Pháp không được đóng nhiều hơn Ý, nhất dân xây ra chiến-tranh, Pháp phải đem một phần hải-quân sang các đất thực-dân, như thế ở Địa-Trung-Hải Pháp chẳng kém thua Ý làm đự? Pháp có mở cuộc đàm-phán công Ý về vấn-đề liêm-đinh được cũng - hiệp-cùng nhau cho rồi. Nay có tin rằng Ý không chủ-trương Hải-quân bình đẳng cùng Pháp nữa, nhưng trái lại yêu cầu Pháp nhượng cho Ý nhiều quyền lợi ở Bắc - Phi (phía bắc

Phi - Châu). Ý - Pháp giao-thiếp hết nỗi khó khăn này lại phải nỗi khó khăn khác, chớ không tấn - bộ được hươc nào.

Nhật - bản thì trước kia tấn-thành 38-áo của Pháp; nay lại trở lại p'áo-đổi, thái độ rất mập mờ không sao hiểu được!

Tình hình « quốc-tế quan-hệ » về hải-quân đại-khải như trên. Rồi đây, kết quả Hội-nghị trong những lễ-điêm không hơi đâu mà dự-trắc, nhưng thế nào cũng mong mỏi, không ăn thua gì. Ma kết quả không mong mỏi sao được! Liệt-quốc họ nói tài-binh, nhưng họ có muốn tài-binh đâu! Họ có thể tài-binh đâu! Dù ý-kiến hòa-hiệp đến bậc nào đi nữa, thì chung qui, nước này đóng thêm chừng này liêm-đinh, nước kia đóng thêm chừng ấy tàu tuần dương... chớ cuộc hòa-bình thế-giới có đi tới được bước nào!

Ta hãy xem nước Mỹ thì đủ biết. Miệng nói tài-binh, mà biện nay còn đóng súng ống tàu. 10-trương về Chiến-tranh trong số dự-toán năm 1930, xin Hạ - nghị - viện chỉ về phí-khảo « quốc-phòng » đến chừng hơn 730 triệu mỹ kim (hơn 18.000 triệu phát-lãng Pháp, hải-quân 380.393.000 mỹ-kim (đổi với số dự toán năm 1928 thêm đến 16.400.000 mỹ-kim), và lục-quân 662.000 mỹ-kim, thêm đến 3.173.000 mỹ-kim). Các liệt-quốc Âu-châu cũng không kém!

Ài chửi-văn các nhà « chính-trị » Âu-Tây sao họ nói tài-binh, hòa-bình mà cứ tang-bình, chắc họ trả lời: « Muốn mua hòa-bình, thì trước phải phòng-ngự (nghĩa là dự-bị) chiến-tranh » (Si vis pacem, para bellum; Si tu veux la paix, prépare la guerre). Viên-học thời/sáo-quyết thời! Đến khi họ tự-tyên-chiến với một nước nào thì họ sẽ nói: « chiến-tranh để ủng-hộ hòa-bình »!!! Nhưng trẻ con cũng biết không thể tin vào lời nói bộ được. Hãy dự-bị chiến-tranh thì thế nào rồi cũng có chiến-tranh.

Hòa-bình! Hòa-bình! ta nói đến hòa-bình ta phải tác lược thời đại, nhưng ta vẫn đòi hỏi tự-tyên-chiến với ta chắc rằng thế nào một ngày kia hòa-bình cũng sẽ thực-hiện.

X.

CÀM HUN NHAU

Cái tục hun nhau rất thịnh hành ở Âu Mỹ. Ở Nga, bà con, bạn bạn, bất kỳ trai gái già trẻ thường hay hun nhau.

Ngày nay chính phủ Nga Xô-viết nghiêm cấm tục ấy, cho là không sạch, không đáng vệ sinh.

Ngoài phố, trên vách tường, đâu đâu cũng có giấy yết giá tuyên bố cái nguy hiểm của sự hun nhau. Những bao thư qua lại ở nhà giấy thiệp đều thấy có chữ này:

« Trước khi ta hun con thì ai, phải nghĩ rằng mỗi cái hun ta có thể rước vào mình nó bốn vạn con vi trùng ».

Giang-hạ

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ

JOB

CÁI OAN CHÚ HÂN

Làm văn mà dẫn đầu là một cái thói quen không tốt trong văn giới ta mà dẫn đầu mà không thực thì vụ cho người xưa mà làm trò cười cho kẻ thù giả. Gần đây chữ hân đã bàn vạt quá khứ, ít người học đến, mà vạt vạt ta có y hám chữ hân làm, không học không biết cho dịch xác mà mở miệng ra cũng nói chữ hân. Kỳ trước trong tờ báo họ thấy dẫn câu: «đàn lấy miếng lá làm trời» (以食为天) mà nói ông Mạnh-tử nói. Gần đây một tờ báo khác kể chuyện cụ Nghệ-Ngô-Đức-Kể mà dẫn câu đó:

«Hoài Việt-thủy, Ngô-sơn, Yên-thị chi nhơn, giao-đạo tung-hoành tam vạn lý»
«Chữ hân-đánh, Tôn-ngôa Tổng chuyện về thất, mặc duyên thượng hạ số thiên niên. (1) mà nói của cụ đại. Mới rồi một tờ Tạp-chí kia dẫn câu: 皇天之大本 mà nói ông Mạnh-tử nói. Dẫn làm dẫn lạc, vụ cho người xưa và vụ cho người nay nữa. Các ngài nghĩ rằng nói chữ hân thì râu ông Xoài mà cằm vào cằm bà Chuối cũng được hay sao?

Câu nào minh biết thì minh dẫn, câu nào minh không biết thì đừng dẫn, chớ sao người ta không nói câu ấy mà minh vụ cho người ta nói? Nếu các ngài mà xử án thì các ngài dẫn chứng, không cần gì tra xét cả. Tòa án dư luận mà còn thế, thì trách gì... Chữ hân nay đã nằm yên trong nhà Tăng cổ, các ngài không thấy được rõ, xin đừng nghe đầu nói đó mà làm cho người xưa bị oan.

Người viết bài này cũng xin dẫn một câu của ông Khổng-Tử nói về chuyện các ngài hay dẫn: «Biết thì làm biết, không biết thì làm không biết, ấy là biết» (知之為知之, 不知為不知, 是知也). T. S. T.

(1) Câu đối này trước hai mươi năm nay cụ Ông-Tuấn-Sơn đã cho các cụ già nghe, và nói câu đối người sơ-thần Trừu. Tiền ông sơ-thần ta khi gặp nhau nơi Yên-kính, nghe cũng có lẽ, song không biết có quả vậy không? Song đầu thế nào cũng là câu danh đối, nên người Tàu ta vào

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KY HUỆ

Ông Trần-Nhiếp ra lao
Độc giả chắc còn nhớ ông Trần-Nhiếp, trợ giáo Quảng-tri, quê ở Huế, bị bắt đem ra giam tại lao Quảng-tri, (tên này đã đăng một số trước). Ngày 13 decembre đây ông đã được thả về, lại được bổ dạy trường Quảng-tri tại T. F. K.

Đường tôi! đường tôi!
Đường Gia-long phía sau Đông-ba, gần đây các phố mở thêm cũng nhiều, lại thêm có trường hát, người ta qua lại rất là náo nhiệt, mà đèn thấp sủa quá. Thường đêm gần 12 giờ đêm, rạp cinema và rạp hát Đông-xuân sau về đường ấy rất đông, mà có chỗ đường tối mờ, thật là một điều bất tiện.
Người đạo đêm

NGHÊ-AN (NGHI-LỘC)

Xin hỏi
Ngày 19 Anuam tháng 11 anh em chúng tôi lên ga Quán-hành lấy vé đi Đocam mà người xếp ga k ông bán vé cho. Sau chúng tôi mượn người lấy vé được rồi, người xếp ga ra cướp lấy vé không cho đi. Thế là chúng tôi mất cả tiền cả vé. L. i một hôm, còn 15 phút nữa tàu mới đến ga, chúng tôi vào mua vé người xếp ga ấy cũng không chịu bán vé lại cho chúng tôi cho chấy máu tay.
Không hiểu vì lẽ gì mà người xếp ga làm như vậy? Xin hỏi.
T. V. X.

(PHANH-CHƯƠNG)

Phải nhả ra chăng?
Mấy lâu nay ở tổng Bích-lào huyện Thanh-chương xuất hiện ra nhiều vụ kiện, lý do vì có sau này: Từ khi Trần-văn-Sơn làm phó tổng thì bác ta dùng hết mưu chước sách «Đồ-thu-vị báo», ai có hiểu rõ sự tích câu đối ấy thì thuật lại cho công chúng nghe, cũng là một chuyện có thú (Nghe ở Nhà có nhà thì gia treo câu đối ấy đã trên bốn mươi năm nay, như nhà ấy có con cháu rõ chuyện câu đối ấy, thì viết thư cho biết, rất cảm ơn).

để làm bại lương dân, bác lại hay đi dò la trong tổng để kiếm việc, xui làng nạn kiện làng kia, người này kiện người khác, để bác kiếm mối lợi.

Cách vài tháng đây, bác phó kia có bắt được một đám rượu lậu ở bên cạnh nhà bác, nói cho đúng thì người ấy không phải làm nghề nấu rượu lậu, mà vì trong nhà có giữ kỹ, nên có mua mấy chai rượu để thiếp khách. Không ngờ bác phó bắt được, liền đến nhà mà bắt. Nhân dịp ấy bác liền liêng toe toe, rồi bảo phải kiếm cho bác 50\$00 thì bác tha cho, không thì bác giải huyện. Người kia nghe nói như vậy, sợ rằng nếu phải lái huyện thì phải chịu nhiều thiệt hại khổ sở, nên hết sức chạy vay cho đủ số bạc đó để nộp cho bác mà mua đường vãn.

Bác đó bác bỏ túi về đã lâu rồi, tưởng miếng ngon đã nuốt được rồi, để đâu có người đem chuyện ấy phát giác lên Tòa và tỉnh, hiện nay Tòa và tỉnh đã đòi bác phó và cả chủ rượu kia để xét hỏi, chưa biết ra sao?
Bác phó có phải nhả 50\$00 ấy ra chăng? Lai cáo

QUẢNG-BÌNH (LÊ-THỰC)

Phải trách cho đúng
Trong số báo 239 có đăng bài lai cáo của H. T. P. H. đề là «Học trò không có chỗ học»: trong bài ấy có nói rằng quan Sứ mới cho trích 400\$00 tu lịch để tu bổ trường Phú-hóa và ông Chánh tổng Nguyễn Mại đã tiền lãnh 100\$00 ở Tuyên nha để lo việc ấy, mà đến nay vẫn chưa thấy trường mới đâu cả v. v. Về việc làm trường đó nhà nước có trích bạc gì đâu mà nói ông Phó - tổng Nguyễn - Mại nhận lãnh bạc từ tỉnh ở Quảng-bình năm nay vẫn còn đâu, nhưng ai nói thì... chớ có trích trích gì đâu!
Trường học, học trò không có học thật là một điều đáng trách, nhưng ông phó tổng Nguyễn - Mại không nhận tiền bao giờ.
Phá-hạc-lời

Ông tha bà không tha

Cấm đường bắt bỏ
Tên Nguyễn-Phụng ở làng Minh-cầm nói, hôm 5 Decembre vì có con trâu đất qua đường sắt, bị tên phụ

kíp tên là Hạng giữ lại, khi đến xối, vì không có... nên tên Hạng tức giận giết cả người lẫn trâu đến đống Minh-cầm. Quan đồn thấy chuyện không ra gì, nên tha ngay. Tên Phụng mừng thầm tưởng rằng 74 giờ đã qua. Ngờ đâu tại hay lại đến, quan Đồn đi khỏi, bà đến lại cho lính đòi. Đến nơi là liền bảo giam tên Phụng và nói rằng: «Quan tha tao không tha» và truyền phải nộp... và biểu tên Hạng... mới yên chuyện. Bà lại bắt Lý dịch phải đổi thuốc. Tên Phụng xin về nhà thì có lính và lý dịch đi theo. Tên Phụng chạy ngược chạy xuôi, vay mượn mới được số tiền... đem đến kêu van hết sức mới yên. Việc ấy nghe có khai tại huyện Tuyên-hóa

Rõ ràng

Một người dân làng lai cáo (TAM-KY)
Câu chuyện đời chợ
Ký-giả đi qua làng An-tân (Tam-ky) nghe người ta thuật câu chuyện như sau này:

Nguyễn làng An-tân có một cái chợ gần bên đường cái quan, rồi lại bị đường hóa xa nhảm gần một bên, nên làng sức nhóm dân quyền tiền đời chợ đi chỗ khác. Theo lời làng này: bất kỳ dân bà bay đàn ông, dân chính hay dân ngo, phải giúp thi công cho làng 10 ngày xáo, còn ai muốn người (lưu) ngôi thì nộp cho làng mỗi người 5\$00. Ấy là sự giúp cho làng, còn 4 ngày tu-lich khác. Về sự nộp bạc 5\$00 mỗi người thì dân nó nói gì, vì qua sang năm làng sẽ trừ lần thuế chợ khi ít lúc nhiều, và lại có chỗ người buồn bán. Chỉ như sự xấu thì khổ lắm, vì ngày hết, tết tới, tháng này là tháng kiếm gạo của con nhà nghèo, nếu làm theo lệnh làng 10 ngày xấu giúp với 4 ngày tu-lich e dân phải chết đói, lấy gạo đâu mà ăn mà làm? Trong bọn dân hơn 50 người, có anh Bảy Dư thưa rằng: «Tháng này là tháng làm ăn, nhà buôn cho làm, năm này làm không được thì qua sang năm, vậy xin làng cho làm lâu vài ngày còn mấy đề con dân đi kiếm gạo ăn rồi sẽ làm tiếp, nếu làm luôn thì chết đói». Làng nghe nói như vậy thì gọi rằng bất tuân lệnh, sức nọc ra đánh và biểu dỡ nhà đi. Còn mấy mươi dân ở ngoài, kẻ khóc, người than, kêu cứu với ông hương kiểm (tên là Đãi vì ông này phát thẻ cho dân đi xấu) nhờ xin giúp, ông ta hảo hạo vô tư với làng, chớ ông ta không biết. Ông Hương-ly nghe, tưởng ông nọ xui dân kêu xấu, la rầy om sòm và mắng chửi méo v. v. thành sự mắng chửi nhau...
Chán thật!

PHANRI (DUÔNG)

Nhà trách nhiệm có rõ không?
Lâu nay, cứ vài ba đêm thì thấy một tên cai và hai tên lính đồn

SOCIETE ANONYME DES RESTAURANTS HAO-HUNG

AU CAPITAL DE 7 200 000
Restaurants voyageurs - Transports en autos - Garages et Ateliers de réparations mécaniques - Commerce des accessoires d'autos et pièces mécaniques
SIEGE SOCIAL & DIRECTION
Rue Marc Fourne - TOURANE
TOURANE: Quai Courbet - NHATHANG vigne
AGENCES: QUI-NUON QUANGNGAI NHATHANG vigne
Agence auxiliaire: SONG-CAU
KÊU THÊM VỐN 52.800\$00 CHIA LAM 1760 CỠ-PHÂN (mỗi cỠ-phần 29\$00)
Chúng tôi kính cáo đờ qui ngài hay rằng bởi chúng tôi tăng thêm vốn 52.800\$000 cho đờ số 60.000\$00.
Xin mời qui ngài, có lòng mở mang sự thương mại xin vô cỠ-phần đờ hội chúng tôi.
Kể từ ngày 15 Decembre 1929 thì bắt đầu thanh cỠ-phần.
NAY KINH CẢO
Le Conseil d'Administration.
N. B. Qui ngài muốn vô cỠ-phần, hay là muốn biết han đờ gi xin mời lai Hội, hay là viết thư cho chúng tôi cũng đờ đờ là như sau này: M. L'Administrateur délégué de la Société Anonyme des Restaurants Hao-Hung Tourane.

mai kiện cũng chỉ vì cái óc tham của ba anh chức việc làng. Nghĩ cũng chán thật!

Một người dân làng lai cáo (TAM-KY)
Câu chuyện đời chợ
Ký-giả đi qua làng An-tân (Tam-ky) nghe người ta thuật câu chuyện như sau này:

Nguyễn làng An-tân có một cái chợ gần bên đường cái quan, rồi lại bị đường hóa xa nhảm gần một bên, nên làng sức nhóm dân quyền tiền đời chợ đi chỗ khác. Theo lời làng này: bất kỳ dân bà bay đàn ông, dân chính hay dân ngo, phải giúp thi công cho làng 10 ngày xáo, còn ai muốn người (lưu) ngôi thì nộp cho làng mỗi người 5\$00. Ấy là sự giúp cho làng, còn 4 ngày tu-lich khác. Về sự nộp bạc 5\$00 mỗi người thì dân nó nói gì, vì qua sang năm làng sẽ trừ lần thuế chợ khi ít lúc nhiều, và lại có chỗ người buồn bán. Chỉ như sự xấu thì khổ lắm, vì ngày hết, tết tới, tháng này là tháng kiếm gạo của con nhà nghèo, nếu làm theo lệnh làng 10 ngày xấu giúp với 4 ngày tu-lich e dân phải chết đói, lấy gạo đâu mà ăn mà làm? Trong bọn dân hơn 50 người, có anh Bảy Dư thưa rằng: «Tháng này là tháng làm ăn, nhà buôn cho làm, năm này làm không được thì qua sang năm, vậy xin làng cho làm lâu vài ngày còn mấy đề con dân đi kiếm gạo ăn rồi sẽ làm tiếp, nếu làm luôn thì chết đói». Làng nghe nói như vậy thì gọi rằng bất tuân lệnh, sức nọc ra đánh và biểu dỡ nhà đi. Còn mấy mươi dân ở ngoài, kẻ khóc, người than, kêu cứu với ông hương kiểm (tên là Đãi vì ông này phát thẻ cho dân đi xấu) nhờ xin giúp, ông ta hảo hạo vô tư với làng, chớ ông ta không biết. Ông Hương-ly nghe, tưởng ông nọ xui dân kêu xấu, la rầy om sòm và mắng chửi méo v. v. thành sự mắng chửi nhau...
Chán thật!

PHANRI (DUÔNG)

Nhà trách nhiệm có rõ không?
Lâu nay, cứ vài ba đêm thì thấy một tên cai và hai tên lính đồn

rảo khắp trong mấy làng Thanh-lương, Phước-đức, Mỹ-hiệp, Hà-thủy (thuộc phủ Hòa-đà). Mỗi lần đi như vậy thì chúng nó đục rượu say sưa, nên đến giờ canh làng nào cũng miệng cười, tay đập, chầu đá, làm cho dân canh phải bỏ giấc chợp mắt, rồi chúng nó đổ sỏ ra biển làng này bỏ canh, làng kia bỏ gác, đem về trình quan; sáng hôm sau thì có giấy phạt.

Dân mấy làng nói trên phàn nàn về sự ấy dữ lắm, không biết nhà trách-nhiệm có rõ đến không?
Thương tâm khách

CHỈ CÂY NƠI MÌNH

(PHIÊU-LƯU VÀ XA-HỘI TIÊU-THUYẾT)
Tác giả: HECTOR MALOT
GIANG-HÀ dịch:

Chương thứ hai (Tiếp theo)
- Con náu ngon lắm, con hãy ăn đi. Con làm việc mệt nhọc, cần phải ăn để dưỡng sức. Con cần phải mạnh giỏi luôn, để trông nom sản sê cho mẹ, ăn đi con!
- Được, mẹ đi con ăn mẹ xem. Nói thế, nhưng cũng khó lòng cho con Bé-rin nuốt được. Tuy vậy, nó cũng hết sức ăn hết đĩa cơm.
Người mẹ vừa cười một cách rất buồn bã thì nói: «Vừa nói với con, con thấy không? Phải rán sức mới được!»
- Sao mẹ không rán như con?
- Mẹ đâu kia mà!
- Vậy nếu mẹ bằng lòng thì con

đi rước một ông lang về chữa cho mẹ; ở Ba-rí chân chỉ thầy hay.
- Con tưởng mấy ông lang đó họ cho thuốc không sao?
- Ta sẽ trả tiền cho họ.
- Lấy gì mà trả?
- Lấy tiền mình, chờ lấy gì? Trong đó mẹ cũng còn được mấy phật-làng và một đồng tiền Áo; ta đều đem đi ra tiền lấy cả. Mẹ coi trong đó thử.
Một cái áo đen cũ rách chẳng hơn gì cái áo của con Bé-rin, nhưng ít bụi bặm hơn một ít, dúi trên lấm nệm, người đàn bà kia dùng để làm chăn mà đắp. Tim trong túi áo ấy quả có mấy phật-làng và một đồng tiền Áo.
Con Bé-rin hỏi:
- Đó tất cả là bao nhiêu tiền đây, vậy mẹ? Con không biết tiền lấy đến!
- Mẹ cũng không biết, con ạ.
- Cả hai mẹ con thật tình. Con đồng tiền Áo được hai phật-làng thì cả hai được chín phật-làng và làm mười lăm xu. Con Bé-rin nói:

- Mẹ thấy không? Ta có dư tiền để trả cho thầy thuốc.
- Con tưởng thầy thuốc chỉ lấy lời nói mà trị bệnh sao? Con phải mua thuốc nữa, thì lấy tiền đâu?
- Con đã nghĩ ra một kế. Trong khi con đi đường, bên cạnh con Ba-ly-ra, tay ngoài miệng con cứ rờ rọc đường. Nếu bây giờ ta ngồi trong một cái xe như thế mà về quê, thì con mong ai đoán hoài đến ta?
- Vẫn thật thế. Đối với bà con làm thường, một cái xe như thế cũng đã làm cho họ mắc cỡ

- Đừng ngồi trong một cái xe như thế thôi hơn. Vậy mình không cần nó nữa, mình có thể bán đi lấy tiền. Và lại bây giờ nó cũng không ích gì cho mình nữa; từ khi mẹ đau đến nay, chẳng ai thêm thuốc con chạp beng! Và nếu có người bạn hàng nào đưaoi hoai đến con, thì con cũng không thể chạp được, vì mình cũng hết nước thuốc rồi. Còn bây giờ nhiều tiền không lẽ đem đi mua nước và gương chạp hình? Vậy ta hãy bán tất cả cái gia tài của ta đi.
- Phỏng bán thì được bao nhiêu?
- Cũng được khá tiền: vì cái kính bán cũng cũng khá tiền, và còn có cái nệm nữa...
- Bán hết cả sao, con?
- Sự đó làm cho phiền lòng mẹ lắm phải không?
- Con ơi: đã hơn một năm trời chúng ta ăn ở trong cái xe này. Ngày nọ, cũng ở trong xe này mà cha con lánh nơi thế tục; tuy bây giờ nó đã rách nát rồi, nhưng ta mà phải xa nó thì sao cho khỏi đau ruột! Những cái vật trong xe này đều dính dấp đến cha con,

mỗi khi mẹ trông thấy, khiến cho mẹ chán lòng nhớ đến người khuất bóng, khổ bề người được.
Nói đi câu rồi, trên cái mặt xương của người đàn bà nọ lộ vẻ ưu sầu vô hạn, tự nhiên hai hàng nước mắt chảy ròng ròng không sao ngăn được.
Con bé liền với vâng thưa:
- Mẹ ơi, con làm cho mẹ phải con sầu não, xin mẹ tha thứ cho con!
- Có chỉ đâu mà phải tha thứ, con! Ấy là cái tai họa của cảnh ngộ chúng ta, làm cho mẹ con ta không thể nói đến một chuyện gì mà không khỏi gọi con sầu não, tưởng như cái đầu kia cứ theo ta mà vẩn vơ. Cái bệnh của mẹ lại làm cho mẹ không đủ sức mạnh để kháng cự, suy nghĩ và quả quyết; mẹ bây giờ chẳng khác gì một đóa con nil yếu hèn hơn con nữa. Đáng lẽ những lời con vừa nói đó, mẹ phải nói với con; mẹ phải trả tình những việc mà con vừa trả tình, phải biết rằng không lẽ mình đi cái xe tồi tàn như kia mà về Ma-rô-va, và cũng không lẽ rằng mẹ con

minh mỗi người mang về một manh áo rách. Vừa trả tình các sự đó thì con phải nghĩ cách tìm ra tiền nữa; nhưng nay cái tiền mẹ đã yên, chỉ biết nghĩ những chuyện hão huyền, nhất là chờ đợi một ngày kia nộp lại đờ đầu ban sống làm cho mẹ được khỏi bệnh để mẹ con mình lại làm ra được tiền. Ông người mà đến phải dọa dọa vào cái cảnh của mẹ, thì chỉ biết sống trong vòng ảo tượng, mơ màng trong giấc mộng đêm đông. Nhưng mà không, mẹ đã nghe những lời chính lý, bởi miệng con mà lợi thấu vào; ngày mai bệnh mẹ cũng không sao hết được mà mẹ con ta cũng không có cách gì tìm kiếm ra tiền; vậy phải tình bề bán cái xe và đồ đạc trong ấy đi. Nhưng mà cũng chưa đủ, còn phải bán...
Nói đến đây, người đàn bà kia dự dự; cả hai đều nhìn thình; một lúc con Bé-rin sẽ sẽ hỏi:
- Bán con Ba-ly-ra phải không?
- Con cũng nghĩ thế à?
(Con nữa)

MAU VÀ ĐẸP

Nhà in chúng tôi nhận in đủ các thứ giấy má số sách thơ thiếp, việc công và việc tư.

Tính giá rất phải chăng.

Đủ các kiểu chữ quốc-ngữ, chữ tây và chữ Hán. Các ngài xa gần, muốn in thứ gì, xin mời đến hoặc viết thư gửi kiểu mẫu cho bản-quản mà thương-lượng.

TIENG-DAN

NAM-KY SAI-GON

Tin cụ Tú Nguyễn đình Kiên. Cụ Tú Nguyễn đình Kiên bị bắt tội pay đứ hơn ba tháng trời. Lúc bị bắt cụ đã đau sắn nên vào khám phần thuốc than khó nói, phần cơm nước thiếu vệ-sinh nên cụ thường ngày vẫn đau luôn.

Cách hai tuần nay cụ lại nổi cơn suyễn, ho hen dữ dội, cơm không ăn, nước khó uống, thân thể gầy mòn, da mặt xanh xao.

Nếu cụ của phải bị giam tù lâu nữa thì ngộ cũng khổ sống làm!

Đ-MON

Vì sao không đỡ xét. Ngày 9 decembre quan quân Đ-môn, Quân, Đội và Hương sự, Hương-quân đến xét nhà anh Nguyễn Đình Kiên, tại chi Hinh-thủy, vì anh này bị nghi xúi dấn đứng đống thuốc năm 1930.

Anh được xin phép quan Quân soát mình quan và mấy người kia trước khi đi vào xét nhà anh. Quan quân bằng lòng, nhưng anh được không xét quan, chỉ xét mấy người đi theo quan mà thôi, trong mấy người đó lại có Hương quân tên là Lê-phương.

Danh kung chịu để xét Anh được thấy vậy sinh nghi nên cũng không cho Hương-quân vào xét nhà mình.

Đó ai biết vì sao anh Hương-quân không đỡ xét? Cái kiểu làm của anh Hương-quân đó mà gặp lúc không hoãn-quân n; ấy nay thì để kiểm án làm n!

AI-LAO THAKHEK

Giúp dân bị lụt. Cuộc đả hạc quên tiền giúp dân bị lụt, nhờ các nhà hảo tâm chiếu cố, được kết quả mỹ mãn. Hiện có gói về nhà báo Tiếng dân một cái mandat số tiền là 87531, nhờ gói phật: cha, dân bị nạn ở Trung-kỳ.

Anh em Equipiers lại cáo. Số tiền này hẳn báo đã gửi cho quan Khâm-sứ, nhờ ngài chuyển giao lại cho quan địa-phương phải cho nạn dân.

Tiếng dân

TIENG-DAN

KÈ NHỚ NGƯỜI QUÊN

Thường năm gần tết các nhà buôn kiết số cuối năm Nhà in nhà báo cũng thế, do này các ngài mua báo gửi trả liên sớm, bản báo rút cảm cái thành tình của các ngài, và có ghi trên hàng rãng: « tiền báo nhân rồi » để thay giấy biên lai, song cũng còn nhiều ngài quên chưa gửi trả nên bản báo xin nhắc.

Các ngài đại lý báo và sách bán được bao nhiêu, còn lại bao nhiêu, xin gửi tiền và relevé lại cho bản quản dạng tiện việc sổ sách về cuối năm.

Tiếng Dân

QUỐC-TRÁI

Lần thứ 81 (Ra ngày 2 Decembre 1929) Những số sau này trong 100\$00 (Tiếp theo)

55.065	60.323	67.042	73.348
55.144	60.411	67.053	73.370
55.170	60.653	67.231	73.490
55.177	60.879	67.269	73.510
55.194	60.925	67.270	73.665
55.202	60.954	67.378	73.698
55.217	60.987	67.561	73.792
55.260	61.235	67.792	73.800
55.306	61.399	67.844	74.150
55.393	61.452	67.877	74.194
55.611	61.481	68.001	74.310
55.724	61.508	68.026	74.571
55.758	61.570	68.152	74.611
55.809	61.932	68.175	74.660
56.375	61.948	68.242	74.767
56.519	62.135	68.524	74.780
56.533	62.159	68.637	74.887
56.540	62.412	68.849	74.909
56.565	62.472	68.870	75.159
56.611	62.808	69.092	75.314
56.705	63.012	69.152	75.361
56.789	63.088	69.269	75.376
56.818	63.115	69.316	75.444
57.080	63.221	69.359	75.487
57.183	63.384	69.412	75.697
57.464	63.611	69.761	75.750
57.501	63.629	69.909	75.791
57.506	63.732	70.030	75.864
57.586	63.848	70.170	75.902
57.694	64.033	70.533	76.037
57.782	64.250	70.628	76.296
57.917	64.122	70.871	76.306
58.214	64.605	70.954	76.323
58.259	64.723	71.039	76.500
58.404	64.709	71.072	76.542
58.463	64.786	71.134	76.638
58.566	64.812	71.172	76.781
58.751	64.893	71.183	77.219
58.778	64.897	71.512	77.409
58.798	64.934	71.590	77.485
58.855	65.019	71.607	77.499
58.879	65.168	71.622	77.501
58.918	65.391	71.729	77.577
58.926	65.400	71.820	77.698
59.150	65.620	71.887	77.811
59.219	65.656	71.897	78.208
59.424	65.670	71.927	78.236
59.486	65.748	72.016	78.232
59.509	65.956	72.175	78.322
59.684	66.317	72.216	78.347
59.697	66.340	72.418	78.353
59.706	66.433	72.419	78.428
60.118	66.504	72.595	78.558
60.140	66.541	72.622	78.612
60.195	66.547	72.891	78.723
60.256	66.975	72.898	78.752
60.265	67.002	73.183	78.771

(Còn nữa)

ĐỘC GIẢ LUẬN ĐÀN

DANG TRI VA HUAN-CHANH (Việc Tàu)

Nói đến nước Tàu hiện thời thì ai cũng nhớ đến ông Tôn-Văn là một tay sáng tạo dân-quốc. Nói đến công cuộc dân-quốc thì ai cũng nghĩ đến « Tam đầu chủ-nghĩa » và « Ngũ-quyền hiến-pháp » là qui mô của Tôn-Văn bản định để làm cho đạt cái mục đích dân-quốc hoàn

toàn. Song lý luận đầu châu đảo, thực hành thì phải có thứ lớp nữa mới được; bởi vậy ông lại có cái thuyết « đảng trị » và « huấn-chánh », nghĩa là dân-quốc không phải một bước mà tăng tới được, nên đầu tiên phải có cái đảng chân chính chủ trị quốc quyền mà giữ bảo chỉ đạo quốc dân lên con đường tham dự chính trị. Theo lý thuyết của ông Tôn-Văn mà làm được như lui, thì không có cái gì là lưu lự mà đâu có cái gì xảy ra, cũng nên theo việc mà bỏ cửu sửa đổi, chứ cứ con đường tư nhiên thì đảng trị và huấn chánh, là thời kỳ như định phải trải qua. Không ngờ náo náo tranh khởi. Đó là lẽ chung cả t ế giới, phạm nước nào mà đứng vào bước đường duy tất đều như thế, không phải riêng một nước Trung-hoa mà thôi.

Gần đây Trung-hoa xảy ra phong trào nội tranh, quân phiệt tung hoành, đảng phái khuyển loạn và nhiều kẻ mặt sai cả cái thuyết « đảng trị » và « huấn chánh », ấ không khác gì nhân nhện mà bò ăn, vì vấp mà chết trong thực tế thì không sao làm được.

Kỳ giả không phải nhân cái thuyết « đảng trị » và huấn chánh là cực điểm trong nền chế b trị, song xét trong lịch sử Đông-Tây chẳng có cuộc cử cách nào thoát khỏi cái thời kỳ ấy mà một nưc thăng lên con đường dân quốc hoàn toàn được. Không những thế mà thời, nói về đảng trị thì hiện các nước dân quốc đã thành lập lâu rồi mà phần có vấn đề trong đại xảy ra thì cũng lấy đại đa số ứng cử viên làm bằng cứ. Đó theo ý kiến đại đa số thì đảng nào được đa số liền ứng tức là đảng ấy cầm quyền trị nước, một tòa Nội các mà bữa nay lập lên ngày mai sụp xuống, không phải đảng trị là sao? Xem thế thì đảng trị không ngăn ngại gì đến tiền đồ dân quốc, miễn là đảng nào cũng thiết lập vì nước, có chủ nghĩa mục đích chân chính là hay, chứ không phải trong nước tuyệt hẳn không còn đảng thì mới gọi là dân quốc. Đó là nó thuyết đảng trị không có cái gì là không chính đáng, không « chính

NƯỚC-NAM BẮC-ĐẦU của HỘI ĐỒNG-LY THƯƠNG-CỤC QUANG-BINH

Giá bán 45.000\$00 - Tổng cục ở Đồng-hội - Bán buôn và bán lẻ. Thư và tiền học xin các ngài gửi cho: M. TRẦN KHUẤT-VĂN Đồng-hội.

Al ở Nhật-Lý cũng em, Xem sao Bắc-Đầu lại em có Khâm. Đây là của ở Quảng-Binh. Cơm ngon mâm ngọt có mình với ta.

Mà thật, không có dân quyền kinh cửu bề Nhật-Lý tỉnh Quảng-Binh qui trị của Việt cho, vậy nên chúng tôi đặt trước: tại Nhật-Lý mà chế tạo nước mới rất tinh khiết; theo số phong-giao gọi là « NƯỚC-NAM BẮC-ĐẦU ».

Al ăn gì, ai ăn cái, ai ăn cái nem, xin nhớ chú người nhà mua ít nước mắm Bắc-Đầu vừa thơm vừa ngon.

Các người có chân hội Đồng lý thương cục

Đại lý của hội:

M.M. Đinh-Hy coi sóc các việc làm tại xưởng. Lương-thị Sâm caister. Trần-nhật-Tân thay mặt hội cả trong ngoài.

Tòa nhà Bắc Kỳ: 101-101BIS 79 Rue des Papiers Hanoï. Số: 1 HUÂN-LONG Rue Gio-Long Huế.

Đảng là kẻ mượn tên đảng mà phò thực quyền lợi riêng mình kia (như Trương-giới Thạch cũng các nhà quân phiệt khác).

Còn huấn chánh, thì hiện ở các nước văn minh mà gọi là cực điểm ngày nay. Dân trí trình độ cao là chừng nào mà cũng chẳng qua một số nhiều có cái tư tưởng xã hội công ích, còn ngoài ra cũng không khỏi có bọn tư tư lợi, công một số ít nghe hẹp thấy gần, không rõ chỗ lợi hại to lớn lâu dài kia; huống chi một nước đất rộng người nhiều như nước Trung-hoa, mấy mươi đời ăn núp chui dúi dưới màn

chánh thể chuyên chế, mà ngày nay bước lên chính thể cộng hòa, lạ tai, lạ mắt, không trải qua thời kỳ huấn chánh mà muốn vội thẳng tới, thì sao cho khỏi bước trở ngại. Vậy thời kỳ huấn chánh chính là dân Trung-hoa cần phải trải qua, có trải qua con đường ấy, trước tron ma sau giới, trước, đời mà sau giống, thì có một ngày đó thành tựu các quốc dân cộng hòa được; miễn là người đương cái chức trách huấn chánh đó không lợi dụng cái nhíp ngu dốt chia rẽ của nhân dân mà làm lợi riêng mình là được, chứ huấn chánh không hại gì cả.

Và lại muốn cho nhân dân tham dự quốc chính thì phải làm thế nào cho dân có tư tưởng chính trị, đó k ông phải huấn chánh là gì? Cái lẽ nói trên thì đảng trị và huấn chánh, đều có nước cộng hòa văn minh, cũng chưa thoát khỏi, mà có vượt qua cái thời kỳ đó là gần triu độ đại đồng kia. Còn hiện ngày nay mà chính trị còn nằm trong lý thuyết « theo đại đa số » thì đảng trị và huấn chánh chính là con đường như định phải trải qua vậy.

Kỳ giả viết bài này là vì người mình gần đây thường dễ lòng xem xét thời cuộc Trung-hoa, mà các nhà báo Trung-hoa trong mấy độ này, nhân phong trào đảo Tưỡng mà n g ai sát cả học thuyết của ông Tôn-Văn. Lý thuyết ông Tôn-Văn đã có nhà hàn cho là trong đường lý tưởng, kỳ giả không cần phải lời hô song về qui mô gây dựng dân quốc mà nói phải qua thời kỳ đảng

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

Đại giám giá

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

(NGUYỄN-VĂN CỦA QUẢ-BÀNG-VĂN, SỞ BÌNH-TỬ DICA)

CHƯƠNG THỨ 7

Mẹ đối với trẻ con, nên biết những điều gì?

3 điều (Tiếp theo)

2 - Trẻ con khỏe vẫn có nhiều cơ, nên phải cho biết vì cơ gì mà nó khỏe Phàm nó khỏe là nhân có cảm giác một sự gì không sướng thích. Cái cảm giác đó nó không nói được mà khỏe để bày tỏ ra. Như đôi hoặc khác sữa là dinh dưỡng không sướng thích, nó cảm giác trong miệng có cái không thích mà nó k ớc, chứ không biết đó là tư dinh dưỡng thiếu mà nó cũng rồ như thế là đối là khất. (Thường có người mẹ bôi một đũa trẻ con nếu ba bốn tuổi rằng: mấy đôi bụng không? mấy làm rầy như thế, chắc là đôi bụng, mà mấy không biết đó. Tau nay đảng việc, đến khi gần trưa, nghe trong mình không thích lại mệt mỏi, không rõ bệnh gì, nhân nghĩ nhớ hồi sơ mai chưa ăn cơm mới biết là đôi bụng. Đưa trẻ đã trông và người lớn mà có hồi trong mình không thích, không nói ra cái cơ vì sao, huống gì là trẻ nhỏ).

Trẻ con về sự không sướng thích mà khỏe, song chỉ một sự đôi mà thôi. Trong thân thể của trẻ con có nhiều chỗ không được sướng thích mà khỏe, như vì khất sữa mà khỏe thì cho bú lúc nó nín ngay. Nếu bú rồi mà còn khỏe thì chắc vì những cơ khác, hoặc có bệnh gì, hoặc khi thể có đều gì ngán ngại mà nó khỏe: như oệch thì mới thầy thuốc xem, như thân thể có cái gì không thích thì sửa sang cho nó. Không phải cứ bằng ăn luôn hoặc cho bú mà làm cho nó hết khỏe được. (có đứa trẻ nhân dai trên đờ lót nằm, nó nghe lạnh mà khỏe, như thế thì thay đờ lót, tự nhiên nó hết khỏe; thế mà người mẹ không xét cứ cho bú mãi, càng bú càng khỏe, đó là do ăn không nuốt cái cơ không thích của nó. Và lại trẻ con nó khỏe cũng không lấy gì làm phỏng hại lắm, nếu như cái khỏe không đáng kể mà theo mà đi mãi, ấy là khêu mối cho nó khỏe dai.

3 - Trẻ con không nên bằng luôn trên tay, trẻ con ai lại không bằng, và thềm-thoảng bằng chơi cũng thường, duy có bằng luôn mà không rời tay ra thì có hại. Thường thấy có đứa trẻ con khi nó khỏe phải bằng luôn, đợi đến nó ngủ mới thả tay ra được; cũng có khi nó ngủ chưa mà, vừa bằng tay thì nó thức giấc, cha mẹ nhọc nhằn với nó không rời ra mà đi gỡ chải một chút, còn thì giữ đầu mà nói

đến việc nhà. Tình hình như thế, chỉ ở nhà thành thì cũng những nhà giàu có kia, chứ nhà nghèo thì không có đến thế. Trẻ con nhà nghèo, trừ khi cho bú cho ăn ra thì để nằm một mình trong cái nôi mà người mẹ đi là mả như thường, nó cũng không khỏe, mà nó không nủ, không ai đỡ rồi nó cũng nín. Trẻ con như thế, mặt mũi vui vẻ, xương thịt cứng rất, khiến các nhà giàu thấy mà sinh « am sinh » thêm phần săn sóc con mình không được như thế; nào có biết trẻ con mà được một mình thì mẹ nó để cho nó nằm một mình, không bằng ở n tron ngày như con mình đó đâu. (Ấm luôn trọn ngày, khiến cho thân thể không được sướng thích, lại mở hơi hơi bám của người mẹ cũng dựa bằng nó nhem vào, đó là một điều không lợi) có đứa trẻ con vọc con mèo, người mẹ la rằng: con mèo nó xươg mềm, không nên vọc nó mất lớn đi; thế mà đối với con mình thì ôm luôn tới ngày, không phải trả sao? Cha mẹ mà muốn cho trẻ con thân thể được phát đạt, phải kiêng cái thói nói trên. Nếu như săn được một cái; dù cho trẻ con nằm theo thềm lấy thì hay lắm, vì để cho nó nằm một mình rất là thích mà không ngại gì.

(Còn nữa)

Lại nữa !!

Nhân đơn sang nhà mới và hàng mua tại Tân mới sang nhiều, nên bản-hiêu cũng xin bản Đại-giám-giá trong một tháng kể từ mông một tháng mười một là.

Đại giám giá

CHI-ĐIỂM

VĨNH-TƯ-ÔNG

Đường Gio-Long - HUẾ

Đã sớm ta làm lòng qui-hóa của qui khách h Huệ và ở các vòng xung quanh để chia sẻ mua cho bấy lâu nay.

Nay kính trình

VĨNH-HUNG-TƯ-ÔNG

Rue Barrault VINH

Đại giám giá

AI CÓ TRẺ EM MẮC PHẢI BỆNH HO NÊN CHÚ Ý ĐẾN

TIÊU-NHI CHÌ-KHÁI THỦY

Thứ thuốc nước này chuyên trị về trẻ con độ vài tháng cho tới 3, 4 tuổi, bất cứ mới ho, hay ho đã lâu, ho ra rãi, ra máu, đờm trắng, vàng, hoặc ho khan, dùng đến thuốc này, ho nặng đến đâu cũng liền thấy kiến hiện ngay. Thật là một thứ thuốc cấp cứu trẻ con thân thể yếu ớt trong khi hoạn nạn vậy.

mỗi lọ..... 0\$40

Bán được - phòng và các nơi đại - lý đều có sách thuốc biểu

ĐẠI-QUANG DUY-ĐỨC - PHÒNG

46 B' Tông-dục-Phương CHOLON - 47 phố hàng dương HANOI

CÁC NGÀI ĐI XA HOẶC Ở NHÀ LÚC NÀO TRONG NGƯỜI CÙNG NÊN CÓ

ĐẦU ĐẠI-QUANG

Chuyên trị rức đầu, đau bụng, sốt nóng, sốt rét, ngã nước, đi rữa, nôn mửa, ngạt mũi, hắt hơi, ngời đầu áp xe, say sóng say gió, ăn uống không tiêu, gặp bệnh thời-khí bất chái, lấy đầu này vừa uống vừa xoa đờn lâu thì sẽ khỏi ngay. Thật là một thứ dầu rất hay không đâu bì kịp.

Nguyễn giá mỗi lọ..... 0\$25

Hiện giờ bán giảm giá là..... 0\$20

